Id-Drawwa tat-Tiġrijiet tad-Dgħajjes fil-Port il-Kbir

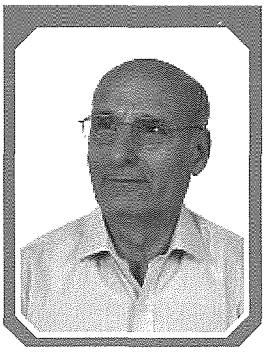

Joe Serracino

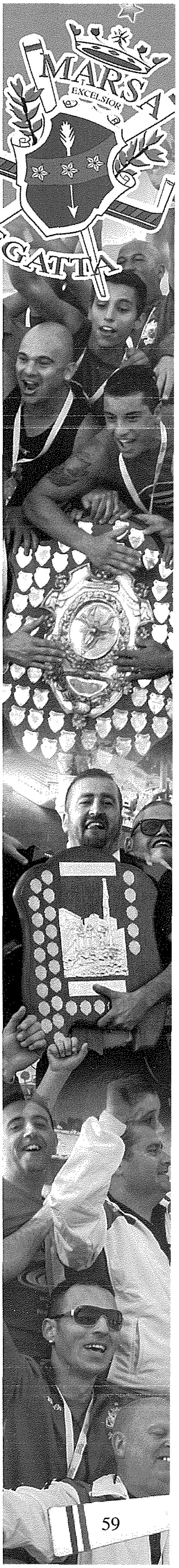

Daħla

Żgur li jekk ma nsemmux id-dgħajjes tradizzjonali u t-tiġrijiet li jsiru ġewwa l-Port il-Kbir u inħallu lil ħabib tagħna Joe Serracino barra nkunu qed nonqsu bil-kbir. Jekk hawn persuna li ilu dawn is-snin kollha jsegwi r-regatta u dak kollu li hemm ġo fiha huwa propju dan il-gentlom. Illum Joe huwa meqjus bħala l-istoriku tar-regatta għax hekk huwa xieraq. Jien ili snin naħdem miegħu fuq livelli differenti izda b'għan wieħed, xejn ħlief ir-regatta.

Fil-fatt l-artiklu li hawn għalikom ħassejt li għandi nippublikah għax dan kien biċċa xogħol li kont tlabtu xi ftit xhur ilu peress li kien hawn universita barranija li talbitni tagħrif preċiż fuq l-istprja tar-regatta. U min jista jagħtik informazzjoni daqs Joe!! Dan l-artiklu jitfa dawl fuq il-bidu tar-regatta u sallum il-ġurnata. Nistiedem lillkom qarrejja tieħdu gost taqraw din il-biċċa storja mprezzabbli miġbura min Joe Serracino.

Introduzzjoni

Din id-drawwa antika jien nipparagunaha ma' munita - għandha żewġ uċuħ, waħda storika u l-oħra sportiva. Storika, għax l-għeruq tagħha huma magħġunin mal-istorja ta' poplu ta' waħda mill-bliet marittimi tagħna l-belt ta' Senglea (Isla), u Sportiva, għax fiha jidħol l-element uman - il-kontestazzjoni għar-rebħ ta' premju.

L-istoriċi tagħha huma tal-fehma li din it-tradizzjoni bdiet għal ħabta tal-1625, fiż-żmien, meta l-attivita' marittima fil-Port il-Kbir kienet fl-aqwa tagħha u tiġġenera ħafna xogħol għal mijiet ta' żagħżagħ u rġiel tal-familja. Kien żmien, meta l-Port il-Kbir kien ikun mimli bl-imriekeb Maltin u barranin, bil-Galeri u x-xwieni oħra ta' l-Ordni sorġuti f'Daħlet Ix-Xwieni (illum Dockyard Creek), u l-bċejjeċ l-oħra ttrakkati mal-mollijiet tal-belt jew sorġuti f'Daħlet l-Franċiżi, li antikament kienet magħrufa bħala Daħlet San Franġisk għall-kappella li kienet inbniet fl-inħawi ta' Għajn Dwieli ddedikata lil San Franġisk de Paola .

Jingħad ukoll li f'dawk iż-żminijiet in-numru tas-sajjieda armati bl-iskejjen u l-Ferilli tagħhom kien kotor ħafna fil-port, peress li l-bokkok taż- żewġ portijiet kienu miftuħin u għalhekk wieħed jimmaġina li l-ħut kien abbuntanti ħafna. Daqshekk ieħor jingħad li kien kbir in-numru ta' barklori, li l-għaxjien tagħhom kienu jaqilgħuh bil-ġarr ta' passiġġieri min-naħa għall-oħra tal-port bid-dgħajjes tagħhom. Madankollu, minkejja din l-attivata' kollha fil-port, il-maġġoranza tal-familji li kienu jgħixu fl-erbat ibliet kienu familji kbar, fqar u bla skola. Ovvjament familji sinjuri, negozjanti, professjonisti, skrivani, nies kolti u ħaddiema tas-snajja kien hawn ukoll, iżda dawn kienu l-ftit, għaliex il-parti kbira tan-nies kienu nies tal-baħar jew oħrajn li kienu jaħdmu fit-tarznari ta' l-Ordni jew f'oħrajn privati f'Daħlet il-Franċiżi.

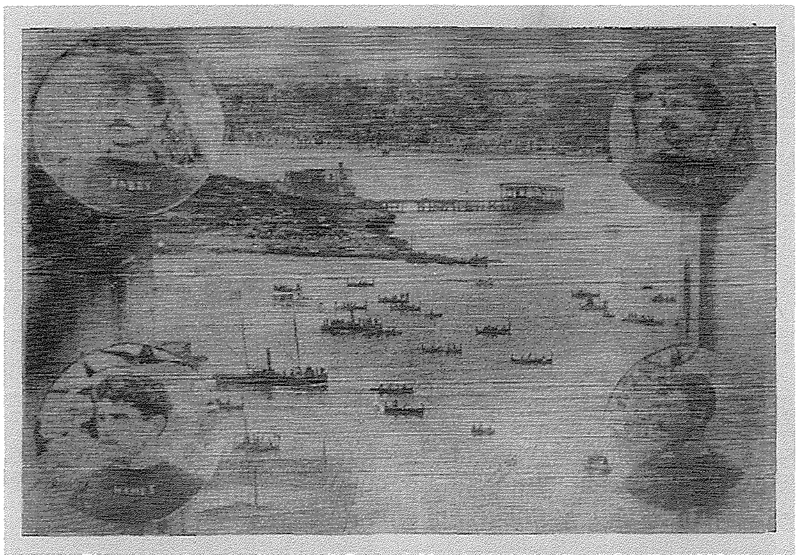

It-Tiġrija ta' l-Imħatra li saret fil-Port ta' Marsamxett fis-27 ta' Ottubru 1906 bejn id-dgħajjes tal-Midalji ta' Bormla u Marsamxett.

Fil-qalba tas-seklu 17, f'din id-daħla kien hemm attivita' marittima kbira, bi xwieni jħottu u jgħabbu l-merkanzija tagħhom minn fuq il-braken, oħrajn sorġuti mal-mollijiet, forsi wkoll għaddejjin b'xi manutenzjoni jew tiswijiet urġenti mill-ħaddiema tat-tarznari privati, li normalment kienu jibnu wkoll diversi opri tal-baħar bħall-braken, barkazzi, skejjen, xpunari, ferilli u kajjikki kbar, dgħajjes tax-xogħol u opri oħra tal-baħar għat-tbaħħir fit-tul.

Ikompli għall-paġna 62

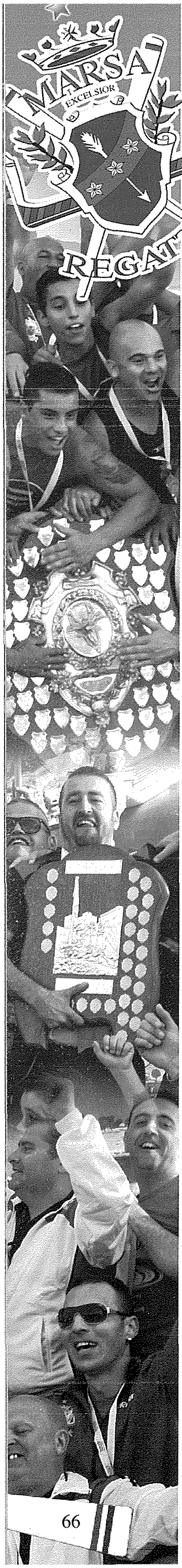

baħar bħalma kienu jsiru f'pajjiżhom. Ma ninsewx li Venezja għandha tradizzjoni qadima ħafna ta' tiġrijiet bil-Ġondoli, u l-ewwel tiġrijiet fil-**Canal Grande ta' Venezja** jmorru lura għal bidu sas-seklu erbatax (1315).

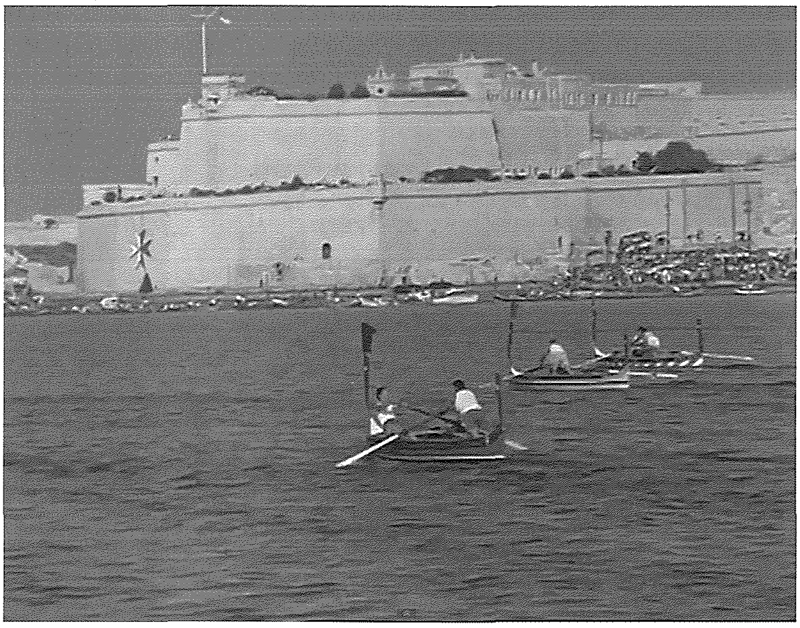

Fiż-żmien li qegħdin nitkellmu dwaru, il-festa titulari ta' kull parroċċa kienet ssir b'ċermonji sollenni fil-knisja għax il-proċessjonijiet bl-istatwi bdew aktar tard. Peress li t-titular tal-Portu Salvu kien għall-qalb ħafna n-nies tal-port, għal din il-festa sollenni li kienet issir fid-2 tal-Lulju ta' kull sena kienu jattendu għaliha ħafna nies, b'mod speċjali l-familji tas-sajjieda u l-barklori, il-baħrin tax-xwieni, il-ħaddiema tat-tarznari u d-devoti kollha ta' Sidtna Marija li kienu joqogħdu madwar il-knisja ta' San Filippu.

Nafu li xi ħabrieka Sengleani kienu talbu lir-rettur ta' din il-knisja biex il-festa tat-titular

tagħhom jonorawha b'tiġrija ta' l-opri tal-baħar fil-Port il-Kbir. **Dun Leonardu Felici** - ir-rettur ta' din il-knisja mill-ewwel għoġbitu din l-idea għax ħass li din l-attivita' sportiva kienet se tkabbar il-popolarita' ta' din il-festa fost in-nies tal-port, u fl-istess waqt tferraħ u tqajjem briju fost il-poplu Senglean li kien jabbita' madwar din il-knisja. Huwa wegħedhom li kien lest li l-ispejjes kollha tat-tiġrija u tal-paljijiet jitħallsu mill-fondi ta' l-istess titular. Intalab permess biex isir din it-tiġrija u ngħata ftit tal-jiem wara. Kif wieħed jimmaġina, peress li din it-tiġrija bdiet issir f'nhar din il-festa, f'qasir żmien saret magħrufa bħala **t-Tiġrija tal-Portu Salvu.**

Din it-tiġrija oriġinawha l-kavallieri jew…

Ħafna jaħsbu li dawn it-tiġrijiet kienu oriġinawhom jew jorganizzawhom il-kavallieri – din idea żbaljata, għax l-Ordni ma kellha taqsam xejn ma' dawn it-tiġrijiet. Saru fiż-żmienhom, bħala gvern ta' Malta ħarġu l-permess li jsiru u xejn aktar. M'hemmx l-iċken dubju l-kavallieri kienu jieħdu pjaċir bihom, u jien nimmaġina wkoll li xi wħud minnhom xtaqu wkoll li jipparteċipaw fihom, iżda l-Gran Mastri dejjem qagħdu attenti li jżommhom 'il bogħod minn kull attivita' tal-massa għax kienu jibżgħu għall-image ta' l-Ordni, li kif nafu, aktar ma beda għaddej żmien aktar beda jidgħajjef fost il-poplu tagħna.

Sfortunatament hawn min jaħseb ukoll li t-Tġrija tat-8 ta' Settembru saret mill-kavallieri biex jikkommemoraw t-tifkira ta' l-Assedju l-Kbir … mhu veru xejn! It-Tiġrija tal-Vitorja saret fiż-żmien l-Ingliżi meta l-kavallieri kienu ilhom snin li telqu minn Malta. Fil-fatt, il-kavallieri kienu jikkommemoraw dan il-jum storiku tat-8 ta' Settembru, b'festi kbar u bil-Parati, b'rakkonti tal-ġrajjiet ta' l-Assedju l-Kbir ta' l-1565, b'tiġrijiet tal-bhejjem fil-belt, u ta' kull sena kienu jagħtu somma flus ta' 50 skud bħala dota lil sitt xbejbiet foqra mrobbija fl-Isptar ta' l-Ordni. F'dan il-jum storiku għall-Malta ma kinux isiru tiġrijiet tad-dgħajjes! Tant hu hekk, li fiż-żewġ ċentinarji ta' 1665 u fl-1765 kienu saru festi kbar, iżda fihom ma jissemmewx li saru xi tiġrijiet ta' l-opri tal-baħar.

Ikompli f'edizzjonijiet oħra ...